

Kauhajärven ekspressionisti

Töölöläinen
Juha Laitalainen

”Vaikka tyylini on hieman rauhoittunut, en silti ole seestynyt.”

Kuvataiteilija Antti Ojala (s.1935), olet työskennellyt kuvataiteilijana Töölössä 60-luvulta lähtien. Miten ja milloin tiesi johti Lallukan taiteilijakotiin?

”Tulin Vantaalta ja pääsin yhteen vasta valmistuneeseen ulakkoasuntoon vuonna 1990. Muutin myöhemmin 2004 tänne viidennen kerroksen vanhaan ateljeeasuntoon. Se käsittää asuintilojen lisäksi suuren ja valoisan työtilan. Olen joskus sanonutkin, että ellei täällä mitään synny, niin tekijässä on vika. Minua ennen täällä asuivat **Mikko Oinonen, Marcus Collin ja Veikko Marttinen.**”

Tunnet taiteilijoiden tyyssijan ehkä paremmin kuin kukaan muu tällä hetkellä talossa asuvista. Kestääkö taiteilijakoti mit-tavan remontin tuoneet paineet? Entä taiteilijoiden jaksaminen?

”Talon tunnen kyllä läpikotaisin, mutta asuu täällä vielä muutama minua kauemmin asunut. Monenlaista tapahtumaa sisältyy näihinkin vuosiin. Taiteilijakoti kyllä kestää paineet ja toivon, että taiteilijatkin jaksavat. Onhan tämä sentään lyhyt jakso tässä elämässä.”

Entä savottasi remontin keskellä, oletko evakossa vielä pitkään?

”Oma savottani on hoitunut onnellisten sattumien ja hyvien ystävien ansiosta mainiosti. Evakossa on menossa jo seitsemäs kuukausi. Alkuperäisen suunnitelman mukaan Lallukkaan muutettaisiin takaisin toukokuun viimeisellä viikolla. Työnkuva on kyllä muuttunut oleellisesti tänä aikana siitä normaalista, sekin voi tosin olla vain hyväksi.”

Uskotko saneerauksen valmistuvan Juho Lallukan syntymäpäivään mennessä ensi vuoden helmikuussa?

”Julkiset tilat tulevat valmiiksi. Juhon syntymäpäivää samanaikaisesti omani ohella voimme viettää tulevana Suomi 100 -vuonna tavallista juhlavammin hienoissa saneeratuissa tiloissa ja liput liehuen.”

Eteläpohjalaiset juuresi ovat aina merkinneet sinulle paljon. Ovatko ne Lapualla, Lappajärvellä vai ko Kauhajärvellä?

”Juureni ovat lujasti syntymäkylässäni Kauhajärvellä. Tarkemmin vielä Ketolan mullassa. Epäselvyyttä on aiheuttanut se, että kyliä on kuulunut Lappajärveen vuoteen 1938 ja siitä alkaen Lapuaan, joka nykyisin on kaupunki. Sanotakoon nyt vielä, että suvun kantaisä **Ketolan Paksu** o.s. Olli tu-

JUHA LAITALAINEN

”Katto ny, miten on maalit rapissu!” Antti Ojala osoittaa ateljeensa katosta pian saneerattavaa pahoin vaurioitunutta kohtaa. Hän on huojentunut siitä, että sai jättää tilaan suojattuina töitään remontin ajaksi. Osaa niistä näkyy kuvassa etuvasemmalla ja taiteilijan käden takana.

TAITEILIJAELÄMÄÄ

SARJASSA TUTUSTUMME
LALLUKAN TAITEILIJA-
KODIN ASUKKAISIIN

OSA 16

li kyllä vävyksi Lappajärveltä ja muutti nimensä vaimon mukaan Ojalaksi!”

Miten pohjalaisuutesi näkyy parhaiten taiteessasi?

”Vaikea itse sanoa, mutta selaista palautetta olen saanut, että jotain pohjalaisuudesta töistäni välittyy. Katsoja sen itse määrittelee. Se voi olla tuo karheus, yksin-

kertaisuus ja ne Ketolan mullasta tulevat maavärit tietenkin.”

Olet kiertänyt paljon maailmalla, eritoten Italiassa, josta olet ammentanut paljon taiteeseesi. Millä tavoin ympäröivä maailma on elävöittänyt työskentelyäsi ja muokannut näkemystäsi?

”Kyllä ulkomailla työskente-ly tuo aina jotain uutta töihin. Se

onkin se iloisempi ja värikkäämpi puoli tuotantoani. Vaivaisukojakin olen töissäni saanut siellä juoksuttaa jos jonkinlaisiin tilanteisiin, pois kirkkopihasta valoon ja aurinkoon. Casa Finlandese Grassinassa ympäristöineen on paikka, joka on jättänyt ehkä vahvimmin jälkensä tuotantooni. Samoin elämän tarkkailu paikallisessa kapakassa ja kulttuurikeskus Casa de Popolossa ja maailman taidearteet Firenzessä, vain parinkymmenen minuutin bussimatkan päässä.”

Inhimillinen otteesi vetoaa ihmisiin. Onko taiteesi tunteittesi tulkki?

”Jos näin on, voiko siitä olla muuta kuin iloinen, että ainakin joskus onnistuu työssään.”

Olet tehnyt useita vaivaisukkojen muotokuvia ja käyttänyt aihetta myös muussa tuotannos-

sasi. Motivoiduitko siitä, kun vaivaisukkoja oli lapsuudessa-si joka kirkon tapulin kupeessa kolikkoja köyhille keräämässä?

”Ajatellaanpa pientä pohjalaista syrjäkylää 40-luvulla, vailla sähköä ja muita mukavuuksia. Vaih-telua arkeen toivat pyhäkoulu, seurat, häät ja hautajaiset. Mer-kittävää oli se lapsena näkemä-ni ensimmäinen veistos, kotikyläni vaivaispoika. Samoin ensimmäi-nen oikea maalaus, kyläkirkon alttaritaulu. Kokemukset yhdes-sä ovat vaikuttaneet tuotantooni. Lapualaistaiteilija **Kaarlo Lam-minheimon** maalaus paloi kirkon tuhopoltossa, mutta vaivaispoika pelastettiin ja hän on jälleen toi-messaan tapulin seinustalla kerää-mässä varoja vähäosaisille.”

Sinun vaivaisukoissasi yhdistyy tuo heikompien auttaminen ja huumori. Voiko heikompiä aut-taa myös huumorin keinoin?

”Heikompia pitää auttaa ja huumoria saa tietenkin käyttää taiteessa myös mitä vaivaisukon rooliin tulee.”

Sinut on tunnettu varsin pitkään ekspressionistina. Onko tyyli-suuntauksesi muuttunut vuosi-en saatossa?

”Ekspressiivisyys on saanut ehkä vähän väistyä ajan myötä. Vaikka tyylini on hieman rauhoit-tunut, en silti ole seestynyt.”

Maalaatko yhä joka päivä? Voi-ko taiteilija irrottautuakaan työstään niin kauan kuin käsi toimii?

”Kyllä töihin mennään viitenä päivänä viikossa ja aamupäivät ovat sitä parasta aikaa työni kan-nalta. Jos ei maalata, niin työhuo-neessa on aina muutakin puuhaa. Lauantai ja sunnuntai ovat vapaa-ja lepopäiviä. Tämä keskimäärin, poikkeuksia sallitaan. Töitä teh-dään niin kauan kuin käsi käy. Tämän sanoin jo kolmekymmen-tä vuotta sitten jossain haastatte-lussa!”

Entä sitten, kun itsestäsi tulee ”vaivaisukko”?

”Pelastakaa Vaivaisukot -yh-distys on tehnyt professori **Seppo Seitsalon** johdolla erinomaista työtä vaivaisukkojen pelastami-seksi ja kunnian palauttamiseksi. Siitä osoituksena oli Vaivaisukot Kerimäellä -näyttely 2013. Näyt-telyssä oli mukana nelisenkym-mentä vaivaisukkoa ja Soinin aka-ka ”livenä” paikalla. Näyttely sai erinomaisen vastaanoton. Siispä vaivaisukoista pidetään tulevai-suudessa hyvää huolta ja korjaus-toimet annetaan asiantuntijoiden hoidettavaksi. Sitten vaivaisukko-na tätä toivon minäkin.”

Mitä teet mieluiten silloin, kun et maalaa? Entä millainen on si-nun Töölösi?

”En muista sanatarkasti seu-raavaa viisaan ihmisen kehoitus-ta, näin se jotenkin menee: ’Katso koiraa ja lintua. Opi elämään het-kessä.’ Tätä minä opettelen. Tämä on myös minun Töölöni.”